

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060403

DOM
2024-11-04
Stockholm

Mål nr
ÖP 1362-24

Sid 1 (6)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2024-01-11 i mål nr P 8823-23,
se bilaga A

PARTER

Klagande

1. J.F.

2. P.F.

3. J.N.

4. T.N.

5. N.H.

6. E.L.

Ombud för 1–4:

1. Advokaten E.L.
Advokat E.L. AB

2. N.H.

Dok.Id 2128040

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 08:00–16:30

Motpart

1. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Hedemora kommun
2. Fagerström miljö AB,
3. Taljan 7 AB,

Ombud för 2 och 3: Advokaten C.G.
Landahl Advokatbyrå KB

SAKEN

Avvisat överklagande

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut den 8 november 2023, dnr

10132-2023, i de delar det avser J.F:s., P.F:s., J.N:s., T.N:s., N.H:s. och E.L:s. överklaganden till länsstyrelsen och återförvisar målet dit för fortsatt behandling.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

J.F., P.F., J.N., T.N.,

N.H. och E.L. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva underinstansernas avgöranden och återförvisa målet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Hedemora kommun har yttrat sig och har varken medgett eller motsatt sig klagandenas yrkande.

Fagerström Miljö AB och **Taljan 7 AB** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

J.F., P.F., J.N., T.N., N.H. och E.L. har vidhållit vad de tidigare anfört och tillagt i huvudsak följande. Deras fastigheter gränsar mot industriområdet enligt detaljplanen, som anger att verksamheter inte får vålla olägenheter för närboende, och skiljs från fastigheten X endast av en gata samt en smal före detta kraftledningsgata/ brandgata. Det obebyggda området och gatan bör ses som en helhet. Det råder fri sikt mot X och den verksamhet som bedrivs på fastigheten innebär att de dagligen drabbas av störningar i form av bl.a. illaluktande sopbilar och slamsugningsbilar varav en del är fullastade med sopor, urin och fekalier. Dagligen opererar minst 20 tunga lastbilar och en lasttraktor på fastigheten. Därtill kommer buller från motorer och omlastning av containers, skrånande fåglar i hundratal och skadedjur som letar mat i soporna. Vidare störs de dygnet runt av starkt ljussken från industristrålkastare och bilar liksom starkt ökad tung trafik. Det finns en oro att grinden mot Vallvägen, som verksamhetsutövarna för närvarande motvilligt håller stängd, kommer att öppnas igen om de förlorar målet. Dessa omständigheter har förutom dåligt mående både fysiskt och psykiskt även inverkat mycket negativt på villapriserna i området. De upplever också att nämndens beslut i ärendet har påverkats av att verksamhetsutövarna på X är kontrakterade av kommunen för att sköta bl.a. sop- och slamtömning. Deras uppfattning är att den verksamhet som numera bedrivs på fastigheten har krävt bygglov för ändrad användning och att verksamheten strider mot gällande detaljplan.

Till stöd för sin talan har de bilagt fotografier.

Fagerström Miljö AB och **Taljan 7 AB** har anfört i huvudsak följande. Fastigheten X används som bas/parkering för ett fåtal slam- och spolbilar och mindre fordon. Byggnaden på fastigheten används i huvudsak som kontor, verkstad och garage. Verksamheten i form av soptömning och slamspolning m.m. bedrivs inte på fastigheten. Grinden ut mot Vallvägen har varit låst under snart ett års tid och medför att ingen trafik kan beträda fastigheten från det hållet. Det har inte krävts något bygglov för ändrad användning då de använder fastigheten på ett likartat sätt som tidigare verksamhetsutövare. Påståendena om störningar och ekonomisk skada saknar grund. Upplevda störningar har dessutom hanterats i ett separat ärende och kan inte grunda klagorätt i nu aktuellt mål. Den som uppträtt som anmälare i ett ärende har inte på den grunden klagorätt. Klagandena är inte heller rågrannar och avståndet är för långt för att de ska kunna ses som berörda. Att deras fastigheter gränsar till industriområdet enligt detaljplanen saknar betydelse. Vad gäller E.L. konstateras därtill att hon inte är ägare till någon av fastigheterna och att hon är bosatt i Nacka kommun, varför hennes överklagande ska avslås redan på den grunden.

J.F., P.F., J.N., T.N., N.H. och E.L. har med anledning av motparternas yttrande bl.a. tillagt *att* det närmaste avståndet mellan X och deras fastigheter är ca 35 meter, *att* E.L. är gift med N.H. som är lagfaren ägare till fastigheten Y och *att* de har dubbelt boende sedan många år tillbaka.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Nämnden har delat upp klagandenas anmälan i ett tillsynsärende enligt miljöbalken och ett enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Det aktuella målet omfattar endast frågan om klagorätt föreligger avseende nämndens beslut att skriva av klagomålet enligt PBL utan vidare åtgärder.

Ett tillsynsbeslut enligt PBL får överklagas av den beslutet angår om det har gått honom eller henne emot, se 13 kap. 8 § PBL och 42 § förvaltningslagen (2017:900).

Rätten att överklaga enligt förvaltningslagen förutsätter att beslutet antingen påverkar personens rättsliga ställning eller rör ett intresse som på något sätt erkänts av rättsordningen.

Den som uppträder som anmälare i ett ärende och begär att en myndighet ska ingripa mot påtalade förhållanden är inte av det skälet klagoberättigad. Skulle anmälares personliga eller ekonomiska situation klart påverkas av att myndigheten inte ingriper kan klagorätt föreligga under förutsättning att rättsordningen på något sätt erkänt anmälares intresse i saken (se HFD 2011 not. 93).

Beslut om bygglov anses vidare beröra och grunda klagorätt för ägare av fastigheter som direkt gränsar till prövningsfastigheten eller som skiljs från denna endast genom en gata eller väg. Därutöver har sådana beslut ansetts angå ägare till fastigheter i nära grannskap, om de är särskilt berörda med hänsyn till bl.a. arten och omfattningen av den aktuella åtgärden samt natur- eller trafikförhållandena på platsen (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 18 mars 2014 i mål nr P 9646-13). Motsvarande har tillämpats i fråga om klagorätt i tillsynsärenden enligt PBL (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 18 september 2017 i mål nr P 11146-16). Avgörande för rätten att överklaga är med andra ord den effekt som beslutet får för klaganden (NJA 2017 s. 421).

Fastigheterna Z (J.N. och T.N.), Y (N.H. och E.L.) och A (J.F. och P.F.) gränsar inte direkt till X utan skiljs från den fastigheten genom dels Vallvägen, dels en obebyggd markremsa som enligt gällande detaljplan utgör parkmark. Avståndet mellan klagandenas fastigheter och X är emellertid kort (ca 35 meter) och sikten helt fri.

Av gällande detaljplan framgår att fastigheten X får användas endast för ej störande småindustri och hantverk samt handel och kontor. Vidare anges att verksamheten ska vara av sådan beskaffenhet att närboende inte vållas olägenheter med hänsyn till sundhet, brandsäkerhet och trevnad. Klagandena är sådana närboende som avses i planen och de har ett berättigat intresse av att verksamheten inom området

bedrivs planenligt. Klagandena har anfört att verksamheten är störande på ett sätt som detaljplanen inte medger och att verksamheten förändrats på ett sätt som krävt bygglov. Mot denna bakgrund anser Mark- och miljööverdomstolen att klagandena är särskilt berörda på ett sådant sätt att de har haft rätt att överklaga nämndens beslut. Länsstyrelsen skulle därför ha tagit upp deras överklagande till prövning. Då så inte har skett ska mark- och miljödomstolens dom ändras och målet återförvisas till länsstyrelsen för prövning av deras överklagande i sak. Med hänsyn till vad som framkommit om att E.L. är bosatt på fastigheten Y är hon berörd på samma sätt som övriga klagande.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Vibeke Sylten, hovrättsrådet Li Brismo, tekniska rådet Johan Hjalmarsson och hovrättsrådet Frida Göranson, referent.

Föredragande har varit Frida Jakobsson.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2024-01-11
meddelad i
Nacka

Mål nr P 8823-23

PARTER

Klagande

1. S.B.,
2. J.F.,
3. P.F.,
4. N.H.,
5. E.L.,
6. C.L.,
7. S.L.,
8. A.M.,
9. J.N.,
10. T.N.,
11. C.Å.,
12. K.Å.,

Motparter

1. Fagerström miljö AB,
2. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Hedemora kommun,

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut 2023-11-08 i ärende nr 403-10132-2023,
se bilaga 1

SAKEN

Avvisat överklagande angående tillsyn utan åtgärd på fastigheten X
i Hedemora kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

Dok.Id 857402

Postadress
Box 69
131 07 Nacka

Besöksadress
Sicklastråket 1

Telefon
08-561 656 40
E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se
www.nackatingsratt.domstol.se

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Hedemora kommun (nämnden) beslutade den 7 juni 2023 att avskryva ett tillsynsärende avseende misstänkt olovlig verksamhet på fastigheten X utan vidare åtgärd. S.B., J.F., P.F., N.H., E.L., C.L., S.L., A.M., J.N., T.N., C.Å. och K.Å. (klagandena) överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Dalarnas län (länsstyrelsen) som den 8 november 2023 beslutade att avvisa överklagandena på grund av bristande klagorätt.

Klagandena har nu överklagat länsstyrelsens avvisningsbeslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Klagandena har yrkat att mark- och miljödomstolen ska undanröja länsstyrelsens beslut och återförvisa målet till länsstyrelsen för prövning i sak.

Till stöd för sin talan har de i huvudsak anfört följande.

Länsstyrelsen avvisningsbeslut är felaktigt. Rättspraxis som avgör den närmare avgränsningen av vem som har rätt att överklaga ett beslut är under utveckling och inte så rigid som länsstyrelsen hävdar. Att endast ägare av s.k. rågränsfastigheter i princip har rätt att klaga är fel, särskilt i deras fall där en mängd särskilda omständigheter borde påverka talerätten. Även om en gata eller väg skiljer klagandenas fastigheter från den aktuella, brukar rätt att överklaga föreligga. Det finns inga rågränsfastigheter till X som är bebodda. Alla, tre till antalet, är företagsfastigheter. Mellan deras fastigheter ligger Vallvägen och ett parkområde av några tiotal meters bredd som tidigare varit kraftledningsgata. En stor del av detta kritiska område har Taljan 7 AB, ägare till fastigheten X, annekterat genom att renovera, förstärka, bredda och asfaltera samt trafikera en gammal nedlagd och planmässigt icke existerande anslutningsväg. Vidare har verksamhetsutövarna använt parkmarken som upplag för allehanda bråte. Taljan 7 AB har expanderat sitt verksamhetsområde med det kritiska området och ansluter nu till Vallvägen. Taljan 7 AB och dess verksamhetsutövare respekterar därav inte fastighetsgränser eller detaljplanebestämmelser. Den olagliga annekteringen och att kommunen inte agerat genom sin tillsynsskyldighet betyder att man ska bortse från det kritiska markområdet som hinder för talerätt.

Därutöver anses bl.a. bygglovsbeslut angå ägare till fastigheter i nära grannskap som är särskilt berörda med hänsyn till bl.a. arten och omfattningen av den bygglovspliktiga åtgärden samt natur- och trafikförhållande på platsen. Omständigheter i dessa avseenden kan medföra talerätt. Länsstyrelsen har grundat sitt avvisningsbeslut på förekomsten av den mellanliggande kritiska markbiten som skiljer fastigheten X från Vallvägen. Gällande detaljplan innehåller restriktioner för tillåten verksamhet till skydd för närboende så att de inte vållas olägenheter med hänsyn till sundhet, brandsäkerhet och trevnad. Verksamheten på

fastigheten X strider mot detaljplanebestämmelserna i flera avseenden och dessutom saknas bygglov för ändrad verksamhet. Detaljplanen utgår därför från att närboende har talerätt om inte kommunen fullgör sin tillsynsplikt som i detta fall då kommunen är affärspartner med de störande verksamhetsutövarna. Begreppet närboende måste med nödvändighet vara de som äger fastigheter och bor vid Vallvägen eftersom det inte finns några andra rågrannar till fastigheten X. På senare tid har fastighetsägare som inte är rågrannar och som bott kilometervis ifrån erhållit talerätt beträffande bygglov för vindkraftverk.

Rätten till domstolsprövning är enligt artikel 6 i Europakonventionen kopplad till den enskildes talerätt. En part ska vara garanterad en rättvis rättegång i sakfrågorna. Om närboende på grund av tolkningen av rågranne inte skulle bedömas ha talerätt har de inte erhållit en möjlighet till en rättvis rättegång. Även proportionalitetsprincipen i Europakonventionen åberopas. Det ska göras en avvägning av hur stort ingreppet i den enskildes rätt är och hur stark det behov är som ska tillgodoses genom ingreppet. Det ska vara en balans mellan mål och medel. Om svensk lag strider mot konventionen ska svensk lag vika. I detta unika och särpräglade fall hävdar de som närboende till fastigheten X att de har talerätt.

Nämndens beslutet är uppenbart oriktigt och vilar på falska uppgifter. Länsstyrelsen har som grund för avvisningen har anförts att de på grund av vissa omständigheter inte är taleberättigade. Den praxis som länsstyrelsen framför allt hänfört sig till är den s.k. rågranneregeln. Nämndens beslut att inte vidta åtgärder har av länsstyrelsen enbart bedömts beröra ägare till sådana fastigheter. Om endast en väg eller gata ligger mellan fastigheterna skulle det enligt länsstyrelsen också medföra klagorätt. I aktuellt mål är den tillkommande markbiten enligt länsstyrelsen huvudanledningen till att deras talan avvisats. Det har betydelse för prövningen av talerätten att Taljan 7 AB olagligt anslutit sin fastighet genom kommunens parkmark till Vallvägen och därigenom raderat ut det eventuellt praxisformella hindret med parkmarken. Särskilt angående väganslutningen kan sägas att kommunens tjänstemän hävdade länge att anslutningen var planenlig och att vägen inte gick att stänga av. Kommunen anvisade dem till polisen om verksamhetsutövaren framförde sina tunga fordon vårdslöst och störande, vilket verksamhetsutövaren gjorde. Senare framkom att anslutningen inte alls var planenlig. Nu har kommunen i stället ansett att vägen inte kan stängas på grund av regeln om likabehandling enligt kommunallagen. Bråket om väganslutningen har resulterat i att Taljan 7 AB tillfälligt låst grinden till vägen men behållit nyckeln och rådigheten över vägen. Deras uppfattning är att kommunens inte kommer att hindra Taljan 7 AB att återuppta den tunga trafiken på vägen om bolaget vill, vilket skulle vara förödande för de närboende.

Kommunen har vidare agerat partiskt till förmån för Taljan 7 AB samt verksamhetsutövarna Fagerström miljö AB och Maserfrakt AB. Bolagen är kontrakterade för sophämtning, slamsugning m.m. i kommunen och har förhållandevis många anställda. Kommunen och bolagen är beroende av varandra och detta påverkar kommunens inställning till oss klagande. Särskilt allvarligt är att kommunen undanhållit åberopad bevisning i form av ett USB-minne med ca 380 bilder och filmer. Kommunen skickade inte med dessa till länsstyrelsen. Inte heller ett

klagomål över beviljat bygglov på fastigheten X skickades till länsstyrelsen utan var tvunget att efterlysas.

Det är i första hand kommunens uppgift att genom tillsyn av bedrivna verksamheter se till att de uppfyller givna krav i t.ex. detaljplaner samt reagera på överträdelser. Här brister kommunens tillsyn trots att detaljplanebestämmelserna är klara och entydiga till skydd för bl.a. närboende. Situationen är fullständigt unik och vid ett sådant förhållande måste de närboende tillerkännas talerätt. De har även utan framgång försökt få kommunen att ingripa mot bl.a. överträdelserna mot detaljplanen genom att väcka ett tillsynsärende enligt miljöbalken. Tyvärr saknas där bestämmelser som ger möjlighet att förbjuda sådana verksamheter. Därför är det mera angeläget att de tillerkänns talerätt i detta ärende enligt plan- och bygglagen.

N.H. och E.L. har gett in och åberopat gällande detaljplan över området samt har för egen del utförligt resonerat till stöd för att de är berörda av beslutet på ett sådant sätt att de har rätt att överklaga det.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har gått igenom handlingarna i målet och beaktat vad de klagande har anfört. Mark- och miljödomstolen gör ingen annan bedömning än den länsstyrelsen har gjort i det överklagade beslutet. Det klagandena anfört i mark- och miljödomstolen föranleder ingen annan bedömning. Det har inte heller i övrigt framkommit något som ger skäl att upphäva eller ändra länsstyrelsen beslut. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)
Överklagande senast den 1 februari 2024.

Inge Karlström

Johan Andrade Hagland

I domstolens avgörande har rådmannen Inge Karlström, ordförande, och tekniska rådet Johan Andrade Hagland deltagit. Föredragande har varit Ludvig Lawrence.